

Ce înseamnă FRBR?:

o încercare de delimitare a noțiunilor

*Seminar interactiv, organizat de Biblioteca Centrală
Universitară din București*

Lina MIHALUȚĂ,
șef Serviciu Catalogare, Clasificare

Colectivul Bibliotecii Centrale Universitare din București, un important centru metodic și de cercetare, participă la activități naționale și internaționale de analiză și sinteză profesională, promovează cercetarea ca principiu major de activitate, inițiază și dezvoltă programe și acțiuni de formare și educație continuă în domeniul bibliologiei și științei informării. BCU este prima mare bibliotecă universitară din România care a introdus un sistem informatic integrat.

Sub egida Secțiunii de Catalogare – Indexare a ABIR a instituției date a fost organizat, la 27 - 28 octombrie 2005, un seminar interactiv ce a luat în dezbateră conținutul documentului IFLA, intitulat **“FRBR = Cerințe Funcționale pentru înregistrările Bibliografice”**. La seminar au participat un grup de bibliotecari și specialiști în informare din bibliotecile universitare: Biblioteca Centrală Universitară, București, Biblioteca Centrală Universitară “Mihai Eminescu”, Iași, Biblioteca Universității “Transilvania”, Brașov, Biblioteca Metropolitană din București, IME România, CIMEC București, Biblioteca Științifică a Universității de Stat “Alecu Russo”, Bălți.

Secolul XXI este unul al transformărilor radicale în domeniul bibliotecar mondial, accentul punându-se pe procesul de catalogare. Noile tehnologii informaționale impun o nouă revizuire a cerințelor / regulamentelor în ce privește înregistrările

bibliografice. La prima vedere, această activitate pare foarte simplă, dar în realitate ea are o structură foarte complicată. Nu înzădar, cercetarea profundă a documentului revine catalogării – unul din cele mai dezvoltate compartimente din practica și teoria biblioteconomică.

Revizuirea Standardului IFLA (ISBD) a produs, atunci, o adevărată explozie, dar, între timp, s-a

simțit nevoia imperioasă ca standardul în vigoare să fie reactualizat, avînd-se în vedere evoluția procesului de catalogare.

Documentul este intitulat - FRBR (*Functional Requirements for Bibliographic Records* = Cerințe Funcționale pentru înregistrările Bibliografice), traducerea în limba română poate fi lecturată la adresa <http://www.cimec.ro/Metodologie/catalogare.htm#raport> FRBR. Acest document asigură corespondența dintre Standardele familiei ISBD și include toate tipurile de resurse. FRBR este, pe de

o parte, un proiect internațional în derulare privind dezvoltarea catalogării și, pe de altă parte, un răspuns clar la unele întrebări formulate de specialiștii în domeniu.

Prima zi, joi, 27 octombrie, 2005, în sala Gala - TECA (Galeriile Atheneele Cărtii), situată în noul edificiu Boema, și-a ținut lucrările seminarul. Programul celor două zile s-a dovedit a fi bine structurat, fiind abordate aspectele cele mai importante ale documentului pus în discuție. În prima comunicare, intitulată: **Ce înseamnă FRBR?: o încercare de delimitare a noțiunilor**, **Victoria Frâncu** (BCU, București, Președintele Secțiunii de Catalogare – Indexare a ABIR) a făcut o trecere în revistă a aspectelor esențiale ale documentului, accentul fiind pus pe faptul că FRBR este, în primul rând, un model = **entitate-relație** = și nicidecum numai un model de date. Noutatea FRBR, vizavi de FNAR (Functional Requirements and Numbering of Authorits Records = Cerințe Funcționale și numerotarea înregistrărilor de autoritate), constă în faptul că, față de cele 4 funcții ale catalogului:

a găsi, a indentifica, a selecta, a obține materialul dorit, în modelul FRBR esențială este nevoia de informare a utilizatorului, deoarece în acest model există posibilitatea găsirii documentelor, dacă se cunoaște subiectul acestora.

Spre deosebire de Principiile de la Paris, unde erau neglijate necesitățile de informare ale utilizatorului și se făcea diferența între catalogarea descriptivă și cea pe subiecte, în FRBR această diferență se estompează. *Principiile de la Frankfurt, elaborate în 2004, conțin Declarația de Principii Internaționale de catalogare*, în care este specificat obiectul noilor coduri de catalogare, precum și de punctele de acces indispensabile înregistrărilor bibliografice și de autoritate, folosite în cataloagele de bibliotecă.

În comunicarea **Olgăi Beșchea** (BCU Iași) **“Entitățile, obiectiv - cheie în folosirea datelor bibliografice”**, a fost dată o explicație pertinentă celor 10 tipuri de entități din modelul FRBR cu referințe la relațiile dintre acestea. Cele 10 entități FRBR sînt structurate în 3 grupe:

Grupa I.

lucrare - o creație intelectuală sau artistică distinctă;

expresie - realizarea intelectuală/artistică a unei lucrări;

manifestare - încarnarea fizică a unei expresii, a unei lucrări;

exemplar - instanța individuală a unei manifestări, forma fizică.

Grupa a II-a.

persoană - un individ;

colectivitate - o organizație / un grup de indivizi.

Grupa a III-a.

concept - o noțiune/idee abstractă;

obiect – un lucru material;

eveniment – o acțiune/întîmplare;

loc - un loc.

Aș dori să menționez faptul că demersul științific a fost bine elaborat, fiind abordate în detalii semnificațiile entităților. La fel de interesante au fost și discuțiile care au urmat, avînd în prim-plan problema necesității unei clasificări terminologice.

În continuare s-a produs **Gabriela Costea** (Biblioteca Universității "Transilvania" din Brașov), care, deși activează de puțin timp în bibliotecă, a demonstrat o pregătire deosebită. Domnia sa a abordat, cu mult profesionalism, subiectul **Atribute (cap.4)** al modelului FRBR. Din cele relatate, putem menționa că modelul FRBR este format din entități, relații, atribute și fiecărei entități i se asociază un atribut. În general, atributele, așa cum se definesc în model, se împart în două mari categorii:

- atribute intrinseci (interioare) – exprimarea entității însăși;
- atribute extrinseci (exterioare) – trimeri la o sursă externă. La fel, ele pot avea una sau mai multe semnificații sau chiar nici una.

După prezentarea schemei generale a relațiilor și atributelor entităților din model, au fost demonstrate două exemple: **(Octavian Bologa: Viața și opera / ed. îngrijită de Octavian C. Bologa.- S.I.: Psihomedica, 2005, și Pasărea de Foc / Igor Stravinsky, în două interpretări)**, ceea ce a permis elucidarea unor neclarități ale atributelor și relațiilor entităților. Doamna Gabriela Costea ne-a impresionat prin competența și eleganța discursului, oferind informații utile pe care urmează să le valorificăm în activitatea de catalogare.

A urmat domnul **Olimpiu Naicu** (BCU București), care a prezentat succint structura unui tezaur polierarhic de Farmacologie, un proiect realizat curent. Subiectul comunicării a fost în consonanță cu cel discutat anterior (entitate, atribut, relație, date), nefiind neglijate și alte concepte utilizate la structurarea aceluiași tezaur. O altă lucrare a doamnei **Victoria Frâncu**, intitulată **O abordare practică a FRBR**, impunea ideea că relațiile prezentate între entitățile utilizate se realizează numai la nivelul lucrării. Drept exemplu elocvent a fost evocat documentul **Enciclopedia virtuală Nichita Stănescu, resursă**

electronică / ed. îngrijită de Al. Condeescu; ed. Remus Cernea, București: Muzeul Lit. Române; Soc. Culturală Noesis, 2003.

La finele zilei, a fost organizată o excursie prin spațiile noi reconstruite ale Bibliotecii. Noi, participanții, am vizitat Sălile de lectură amplasate la etajele I, II, III, construite într-un stil modern. Ne-a

reținut atenția **Sala Internet**, dotată cu 15 calculatoare performante în care locurile sunt disponibile în baza rezervării, **Serviciul de restaurare a documentelor**, care prin utilizarea tehnologiilor de ultimă oră, redă cărților posibilitatea de a fi iarăși utilizate de cititorii mileniului trei.

Activitățile, preconizate pentru **ziua a 2-a, vineri 28 octombrie**, s-au desfășurat în sala Metodică și au început cu un cuvânt de salut al directorului

general al BCU, București și președinte al A.B.I.R., dlui **Mircea Regneală**. În discursul său, domnia sa a menționat importanța asectei întruniri profesionale pentru permanenta actualizare a cunoștințelor și cunoașterea tendințelor și schimbărilor în profesia de catalogator. La fel, domnul Regneală și-a anunțat sprijinul Asociației Bibliotecarilor întru publicarea în volum, sub egida ABIR, a lucrărilor prezentate în cadrul acestei întruniri, comunicări ce au abordat cu competență modelul conceptual propus de grupul FRBR. A urmat trecerea în revistă a surselor bibliografice românești și străine, o bibliografie FRBR și alte surse FRBR prezente în Internet. Serialul ***Cataloguing and Classification Quarterly*, vol.3, nr. 3-4 / 2005** este dedicat integral subiectului FRBR, tot aici găsim lucrări prezentate de autori consacrați în domeniul menționat.

Pe parcursul întregului seminar, dl **Dan Matei** (CIMEC București) a intervenit cu comentarii competente la obiect. Conform părerii dumnealui, entitatea serial nu este bine reprezentată în model, ea ar fi trebuit să fie mai distinctă. În calitate de factor direct implicat, Dan Matei a făcut o prezentare în Internet a modulului în care se va reflecta modelul FRBR în modelul de date al catalogului național partajat, menționând că, din punct de vedere informatic, implementarea nu ridică probleme, iar din punct de vedere catalografic, nu va fi obligatoriu ca pentru fiecare carte să se aplice modelul FRBR, ci doar acolo unde este cazul. (Ex.: Titlurile paralele – FRBR va scoate din înregistrările bibliografice informația care nu-și va găsi rostul acolo și se va transforma în relație).

Deși se vorbește foarte mult despre modelul FRBR, perioada de studiere și adaptare va fi una complicată în raport cu condițiile noastre, chiar dacă unii catalogatori îl consideră comod și util, el se aplică extrem de puțin în întreaga lume. Recunoaștem că cerințele utilizatorului din mileniul nou sînt justificate și nu ne rămîne decât să ne

debarasăm de conservatism și să ne raliem la cerințele tehnologiilor avansate de catalogare.

În încheiere, aș dori să mulțumesc mult colegilor de la BCU pentru invitația oferită, pentru atmosfera caldă și buna organizare. Fiind pentru prima oară la București, am trăit clipe deosebit de plăcute. Am rămas impresionată de frumusețea acestui oraș, de arhitectură lui, unde fiecare casă, instituție, monument ilustrează file din istoria neamului românesc. Mulțumesc mult administrației Bibliotecii și Rectoratului Universității băltene, care m-au susținut în intenția mea de-a participa la aceasta prestigioasă întrunire profesională.

